

## Utbildningsinspektion i Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområdes grundskolor

### UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

### Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

### Beskrivning av skolan/rektorsområdet

| <b>Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde</b> | <b>Antal barn/elever</b> |
|----------------------------------------------|--------------------------|
| Förskoleverksamhet                           | 74                       |
| Skolbarnsomsorg                              | 36                       |
| Förskoleklass                                | 28                       |
| Grundskola                                   | 225                      |

Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde består av Tuolluvaara skola och Jukkasjärvi skola. Utbildningen vid de båda skolorna omfattar förskoleklass och årskurserna 1-6. I rektorsområdet ingår också två förskolor och sex familjedaghem. Skolbarnsomsorg bedrivs i skolornas lokaler.

Tuolluvaara skola är belägen cirka 5 kilometer öster om Kiruna centralort. Jukkasjärvi skola ligger i samhället Jukkasjärvi, cirka 20 kilometer öster om Kiruna.

Personalen vid Jukkasjärvi skola är indelade i ett arbetslag (förskoleklass, skolbarnsomsorg, årskurserna 1-6). Skolans elever är indelade i årskursvisa klasser förutom årskurserna 2-3 samt 5-6 som arbetar åldersintegrerat.

Vid Tuolluvaara skola är personalen indelade i två arbetslag (förskoleklass, skolbarnsomsorg, årskurserna 1-3 respektive årskurserna 4-6). Eleverna är indelade i årskursvisa klasser.

Flertalet elever vid Tuolluvaara skola bor i närområdet medan ett tjugotal elever vid Jukkasjärvi skola har skolskjuts.

Tuolluvaara skola byggdes år 1915 och har sedan successivt byggts ut. Senaste ombyggnaden blev klar år 1999 och skolans byggnad innefattar numera också en kyrka. Förskoleklassen finns i lokaler en bit från huvudbyggnaden. Skolgården har utrymmen för lek och utrustning finns av olika slag.

Jukkasjärvi skolas huvudbyggnad färdigställdes på 1950-talet medan byggnaden som innefattar skolbarnsomsorg, förskoleklass och förskola byggdes på 70-talet. Jukkasjärvi skola ligger vid Torne älv och har utsikt mot fjällen. På skolgården finns en ishockeyrink och flera olika slag av modern utrustning för lek.

### Genomförandet av inspektionen i Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde

Skolverket sände den 30 april 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde har bestått av undervisningsrådet Jonas Hedström och experten Solweig Bäckman. Besök i Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde inleddes den 12 oktober 2004 och avslutades den 14 oktober 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildnings-

inspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

### Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde genomfördes formella intervjuer med rektorn, specialpedagog, personal i förskoleklass, årskurs 2 och 6. Grupptervjuer genomfördes också med ett antal elever i årskurs 6 samt med en grupp föräldrar med barn i förskoleklass, årskurs 2 och 6. Lektioner i förskoleklass, åk 2 och 6 besöktes. Under besöket fördes också samtal med elever, lärare och måltidspersonal.

## Bedömning

### 1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

I rektorsområdets kvalitetsredovisning från år 2003 anges att barnen på skolorna är tryggare, visar större respekt och tar mer hänsyn till varandra än tidigare. Det allmänna klimatet på skolorna har förbättrats och barnens empati gentemot varandra har stärkts.

Eleverna känner sig överlag trygga på skolorna vilket också bekräftas av personalen och inspektörernas observationer. På Jukkasjärvi skola har sammanhållningen mellan olika klasser ökat och eleverna leker i åldersblandade grupper på rasterna. Inspektionen visar dock att det ibland förekommer konflikter och kränkande behandling mellan elever på skolorna. Vidare framkommer att eleverna på skolorna generellt har förståelse och respekt för varandra men att språkbruk och förhållningssätt mellan elever på Tuolluvaara skola ibland är hårt.

Eleverna i de två skolorna får i varierande utsträckning utöva inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan. Möjligheten för eleverna att påverka det pedagogiska arbetet och undervisningen varierar beroende på vilken lärare som ansvarar för undervisningen. Vid inspektionen visas exempel på att de yngre eleverna i Jukkasjärvi skola är delaktiga och har inflytande över sin ut-

bildning. Eleverna uttrycker att det är viktigt att vara delaktig och kunna påverka.

I allmänhet värnar eleverna om sin miljö och det förekommer litet klotter eller annan skadegörelse på skolorna.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde i de flesta avseenden når goda resultat i sitt arbete med normer och värden.

Inspektörerna bedömer dock att Tuolluvaara skolas resultat avseende elevernas förståelse och respekt för varandra bör förbättras. Detta gäller även skolans resultat avseende elevernas språkbruk och förhållningssätt gentemot varandra.

Vidare bedömer inspektörerna att skolorna bör förbättra elevernas delaktighet och inflytande, såväl i gemensamma frågor av intresse för eleverna som i deras undervisningssituation.

## 2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Målen i de lokala kursplanerna är kända av eleverna och föräldrarna i Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde och de används av vissa lärare som stöd vid exempelvis utvecklingssamtalen för att visa på elevernas kunskapsutveckling.

I rektorsområdet visar den karläggning, bedömning och insats i arbetet med läs- och skrivutveckling i årskurserna 1 och 2 vid skolorna på en tydlig förbättring hos samtliga elever. De nationellt utarbetade diagnostiska proven i årskurs 2 har genomförts vid skolorna och för ett fåtal elever fanns behov av stödinsatser.

Skolorna har genomfört de nationella ämnesproven i årskurs 5. Vid Tuolluvaara skola har 88 procent av eleverna nått målen i svenska och matematik samt 80 procent har nått målen i engelska. Motsvarande resultat avseende nationella ämnesproven år 2004 vid Jukkasjärvi skola visar att 82 procent av eleverna har nått målen i svenska och engelska samt 91 procent har nått målen i matematik. Vid skolorna finns åtgärdsprogram utarbetade avseende de elever som inte nått målen i dessa ämnen.

Vid inspektionen framkommer att ett flertal elever i årskurs 6 inte har uppnått målen i geografi vid Jukkasjärvi skola.

Någon dokumentation eller tydlig utvärdering av de äldre elevernas kunskapsutveckling avseende andra ämnen än svenska, matematik och engelska framkommer inte vid inspektionen av skolorna. En sådan dokumentation eller utvärdering efterfrågas inte av skolläring eller av kommunen.

Vid inspektionstillfället visas exempel på att eleverna utifrån ålder och mognad har insikt i sitt eget sätt att lära samt att eleverna kan arbeta både självständigt och i grupp.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde når godtagbara resultat av det pedagogiska arbetet.

Utifrån det underlag som finns bedömer inspektörerna att skolorna bör förbättra kunskapsresultaten. Vidare bör skolorna förbättra sitt arbete med att allsidigt utvärdera och dokumentera de äldre elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen.

### 3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde har arbetslagen diskuterat och enats om arbetssätt och metoder för att nå de uppsatta målen. Personalen har i större utsträckning än tidigare enats om ett gemensamt förhållningssätt och synsätt samt att alla elever är allas ansvar.

I rektorsområdets kvalitetsredovisning anges att arbetslagen i arbetet med värdegrunden har använt bland annat sagor, lekar, drama, rollspel och olika gemensamma teman och aktiviteter. Arbetet genomförs ofta i åldersblandade grupper. Eleverna i förskoleklassen vid Jukkasjärvi skola har äldre faddrar och skolan arbetar återkommande tematiskt med inspiration av "Bifrost". Eleverna vid skolorna har även arbetat med Riddarskolan samt "Ond cirkel och God cirkel". I skolornas arbete med normer och värden har skolorna också använt sig av kommunens resursperson i värdegrundsfrågor som stöd i arbetet. Vid inspektionen bekräftar elever och personal behovet av att arbeta vidare med att respektera varandra och förbättra språkbruket.

Jukkasjärvi skolas regler och mobbningsplan har diskuterats av föräldrarna i föräldrarådet och även reviderats. Alla föräldrar har fått ta del av dessa dokument. Tuolluvaara skolas regler har sammanställts av föräldrar och elever. De har satts upp på skolans väggar och skickats hem till föräldrar för underskrift.

Vid inspektionen framkommer att personalen vid skolorna på ett medvetet sätt agerar i arbetet mot kränkande behandling. Vid skolorna finns personal ute på rasterna och rutiner finns för att delge vad som inträffar. Skolorna har mobbningsteam i vilka lärare, specialpedagog och rektor ingår.

Skolorna har en mobbningsplan som beskriver hur skolorna förebygger mobbning och hur skolan arbetar när mobbning upptäcks. Planen innehåller inte någon beskrivning av hur skolorna motverkar kränkningar mellan elever och anställda på skolan. Vidare beskriver planen inte skolans arbete med att före-

bygga andra former av kränkningar än mobbning. En ny gemensam handlingsplan mot kränkande behandling för Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde som håller på att arbetats fram ska förankras i föräldraråden.

Inspektionen visar att det vid skolorna finns elevråd som genomförs regelbundet. Klassråden är anpassade efter elevernas ålder och genomförs i varierande grad. Respektive skola har ett föräldraråd där rektorn och föräldrar ingår. Ett konkret exempel på föräldrars delaktighet är att de vid Jukkasjärvi skola har tagit aktiv del i att rusta upp skolgårdsmiljön.

Arbetet på skolorna avseende elevernas inflytande över sin utbildning varierar beroende på ämne och lärare. Eleverna får i varierande utsträckning planera och utvärdera undervisningen tillsammans med läraren. Hur skolorna ger eleverna förutsättningar till inflytande avseende arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll varierar också.

Eleverna har tillgång till skolhälsovård. Skolsköterskan besöker skolorna vid fastställda dagar och tider. Hälsofrämjande inslag för eleverna vid skolorna sker i form av regelbunden verksamhet utomhus samt skidåkning och andra fysiska aktiviteter.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att arbetet med arbetsmiljö och delaktighet inom Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde i de flesta avseenden är av god kvalitet.

Inspektörerna bedömer dock att rektorsområdet bör förbättra sitt handlingsprogram mot kränkande behandling så att det omfattar alla former av kränkande behandling och beskriver skolans arbete avseende kränkningar mellan vuxen och elev.

Vidare bör skolornas arbete med normer och värden samt arbetet med elevernas delaktighet och inflytande utvecklas ytterligare.

#### 4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Tuolluvaara skola är organiserad i arbetslagen F-3 och skolbarnomsorg samt årskurserna 4-6. Eleverna vid Tuolluvaara skola är fördelade på klasser årskursvis. Personalen vid Jukkasjärvi skola utgör ett arbetslag där förskoleklass, årskurserna 1-6 och skolbarnomsorg ingår. Vid Jukkasjärvi skola är eleverna fördelade årskursvis förutom i årskurserna 2-3 och 5-6 som arbetar åldersintegrerat.

Vid skolorna samarbetar personalgrupperna lärare, fritidspedagog och förskollärare. För varje klass finns en ansvarig pedagog. Samarbete mellan förskole-

klass och förskolan yttrar sig bland annat i verksamhet utomhus som förekommer varje vecka vid Jukkasjärvi skola. Vidare samarbetar förskoleklass och årskurs 1 på ett medvetet sätt vid skolorna.

Inom förskoleklassen finns en för eleverna tydlig struktur varje dag där begrepp av olika slag tränas samtidigt som den fria leken har stort utrymme. Vid skolorna pågår förberedande läsinläring enligt "Arken". Förskoleklassens verksamhet vid Jukkasjärvi skola har inslag av Montessoripedagogik.

De yngre eleverna får utifrån ålder och mognad i varierande grad planera och välja när i tid de ska arbeta med olika arbetsuppgifter samt hur de vill arbeta inom ett arbetsområde. De yngre eleverna vid Jukkasjärvi skola arbetar ofta tematiskt utifrån "Bifrostpedagogik". För de äldre eleverna är vissa praktiska - estetiska ämnen liksom språkval fastlagda på deras scheman. Förläggningen av tiden för övriga ämnen styr de äldre eleverna till viss del själva. Vid inspektionen framkommer att lärarna har ett system för att kontrollera att elevernas garanterade tid efterlevs. Omfattningen av förelagda uppgifter och elevstyrda uppgifter varierar beroende på vilken lärare som eleven har.

Skolorna använder lokala kursplaner som är utarbetade för årskurs 1 till och med årskurs 6. Vid inspektionen framkommer att dessa utgör stöd för lärarna i utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling och att de är ett instrument för att synliggöra denna utveckling för föräldrarna.

Utvecklingssamtal genomförs vid skolorna en gång per termin med alla elever och föräldrar. Vid inspektionen framkommer att skolorna har en för skolan gemensam mall för innehållet i utvecklingssamtalet som skickas till elever och föräldrar inför utvecklingssamtalen. Inspektionen visar att utvecklingssamtalen ger information om elevernas sociala utveckling och deras kunskapsutveckling.

Målsättningen vid skolorna vad gäller arbetet med elever i behov av stöd är att sätta in stöd i de yngre åldrarna. Rektorn och specialpedagog gör tillsammans en resursfördelning utifrån en genomgång av elevernas behov. Stödåtgärder ges både inom gruppens eller klassens ram men också utanför. Skolornas miniteam bestående av rektorn, skolsköterskan och specialpedagogen har regelbundna träffar för att följa elevers behov och ge stöd. Vid behov av extern hjälp anlitas kommunens centrala stödteam där bland annat psykolog, kurator, skolläkare och specialpedagoger finns att tillgå. Då elevvårdskonferenser behöver genomföras finns rektorn med.

Åtgärdsprogram för de elever som behöver särskilda stödåtgärder utarbetas av specialpedagogen i samverkan med elever, föräldrar och klasslärare. Skolorna har en utarbetad struktur för åtgärdsprogram och vid inspektionen visas exempel på upprättade åtgärdsprogram.

Modersmålsundervisning i finska, tornedalsfinska och samiska bedrivs vid skolorna. Vid Tuolluvaara skola deltar för närvarande 42 elever i undervisningen och vid Jukkasjärvi skola deltar 15 elever. Undervisningen anordnas inom ramen för skolans val. Inför varje läsår informerar skolorna samtliga elever och föräldrar om deras rättigheter avseende modersmålsundervisning.

Tuolluvaara skola använder regelbundet kommunens bokbuss medan skolbiblioteket används i mindre omfattning. Jukkasjärvi skola har tillgång till en av

kommunens biblioteksfilialer som är placerad i skolans lokaler. Inspektionen visar att Jukkasjärvi skola sällan deltar i exempelvis olika evenemang och aktiviteter eller har kontakter med verksamheter utanför skolan.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att den pedagogiska verksamheten och undervisningen inom Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde är av god kvalitet. Jukkasjärvi skola kan dock utveckla sin samverkan med verksamheter utanför skolan.

## 5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

I Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde finns en rektor med ansvar för skolorna i Tuolluvaara och Jukkasjärvi samt för skolbarnsomsorg och två förskolor. I rektorsområdet ingår också sex familjedaghem. Rektorn har sitt arbetsrum på Tuolluvaara skola. Ungefär en gång varannan vecka besöker rektorn Jukkasjärvi skola. För övrigt finns rektorn tillgänglig per telefon.

Nuvarande rektorn har arbetat fem år på skolorna. Rektorsområdet har en ledningsresurs på 50 procent som fördelats på skolornas lokala utvecklingsgrupp. Denna grupp har möten en gång per månad.

Inspektionen visar att rektorn är känd av eleverna och är tillgänglig för skolornas personal. Rektorn deltar sällan i den praktiska verksamheten. Vid inspektionen framkommer att rektorn är förtrogen med verksamheterna och att den pedagogiska verksamheten till stor del styrs av lärarna och arbetslagen själva.

I rektorsområdet finns ett antal resurspersoner för att stödja skolornas utveckling i arbetet med kvalitetsredovisning. Dessa personer har genomgått fortbildning genom Luleå universitet. Rektorsrådets kvalitetsredovisning utgår i huvudsak från arbetslagens beskrivningar och bedömningar av olika mål och processer i verksamheten. Rektorn har sedan sammanställt de olika arbetslagens redovisningar. I sina kvalitetsredovisningar år 2003 har varje arbetslag inom F-6 ställt upp mål inom området "Demokrati och inflytande". Inom detta område har arbetet med värdegrund och mobbning utgjort utvecklingsområden under år 2003. Vid inspektionen framkommer att elevernas och föräldrarnas delaktighet i kvalitetsarbetet är begränsad.

Inspektionen visar att kvalitetsredovisningen för rektorsområdet endast bedömer och beskriver ett fåtal av de nationella målen för verksamheten. Redovisningen utgår och beskriver verksamheten utifrån enskilda arbetslag som redovisar olika utvalda delmål. Exempelvis behandlas inte skolornas kunskapsresultat i kvalitetsredovisningen.

Skolorna har inte utarbetat någon arbetsplan för genomförandet av de fastställda målen för utbildningen. I enlighet med kvalitetsarbetet i kommunen anses kvalitetsredovisningen också utgöra arbetsplan.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att styrning, ledning och kvalitetsarbete vid Tuolluvaara - Jukkasjärvi rektorsområde i de flesta avseenden är av godtagbar kvalitet.

Inspektörerna bedömer att rektorsområdet behöver förbättra sitt kvalitetsarbete där även elever och föräldrar bör göras mer delaktiga. Skolorna kan särskilt utveckla sina metoder för att följa upp och utvärdera sin verksamhet samt utveckla arbetet med hur resultaten analyseras. Kvalitetsredovisningen bör också utvecklas så att den tydligare innehåller en bedömning av i vilken mån skolorna som helhet har nått de nationella målen för utbildningen. Vidare bör rektorsområdet tydliggöra skillnaden mellan arbetsplan och kvalitetsredovisning samt dessa dokumenters syften och förhållande till varandra.

Rektorn vid Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde bör ta ett tydligt ledningsansvar för den pedagogiska utvecklingen i rektorsområdet.

## 6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Information om skolornas verksamhet får föräldrarna bland annat genom föräldraråden, utvecklingssamtal, föräldramöten, veckobrev och direktkontakt med personalen. Föräldrar uppger att de är nöjda med den information som de får angående skolans verksamhet samt om de rättigheter och skyldigheter som elever och vårdnadshavare har.

På Jukkasjärvi skola får eleverna välja mellan fyra olika områden inom elevens val. Det är ämnena trä- och metallslöjd och textilslöjd samt temaområdena ”form och färg” och ”snick och fix” som består av ämnesövergripande undervisning. På Tuolluvaara skola går elevens val inte att identifiera i verksamheten eller på elevernas schema.

Eleverna i årskurs 6 får i två perioder under läsåret pröva på språken tyska och spanska. Efter denna provperiod väljer eleverna vilket språk de ska studera på den skola som de kommer till i årskurs 7.

Rektorsområdet bedriver för närvarande musikundervisning vid enstaka tillfällen inom den ordinarie verksamheten. Någon särskild lärare i ämnet musik har

inte rektorsområdet tillgång till. Vid inspektionen framkommer en osäkerhet om eleverna kommer att få tillräcklig undervisningstid i ämnet musik i förhållande till timplanen.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att tillgången till utbildning inom Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde i de flesta avseenden är av godtagbar kvalitet.

Inspektörerna bedömer dock att Tuolluvaara skola inte genomför elevens val. Vidare bör Jukkasjärvi skola utveckla elevens val så att eleverna erbjuds ett bredare urval av ämnen och att all undervisning syftar till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen.

Vidare bör rektorsområdet säkerställa att eleverna får sin garanterade undervisningstid i ämnet musik.

## 7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Eleverna har generellt god tillgång till läromedel som är lämpade för verksamheten. Inspektionen visar dock att eleverna vid Jukkasjärvi skola inte har tillgång till datorer. Vidare bedrivs verksamheten vid Jukkasjärvi skola delvis i trånga lokaler. Skolan saknar exempelvis grupprum och skolans korridorer används som arbetsutrymmen.

Inspektionen visar att personalen på skolorna har utbildning för den undervisning som de i huvudsak skall bedriva.

I kvalitetsredovisningen uttrycks en önskan från personalen om kompetensutveckling inom bland annat konflikthantering, om barn med koncentrationssvårigheter och om att utveckla arbetet med sagor. Förutom den gemensamma kompetensutvecklingen som kommunen anordnar har skolornas arbetslag egna medel för sin kompetensutveckling. Arbetslagen hanterar själva de medel som finns avsatta för kompetensutveckling. Vid inspektionen framkommer att resurserna för kompetensutveckling på den senaste tiden har minskat och möjligheten till kompetensutveckling är begränsad.

Skolorna har som inriktning att i sin resursfördelning prioritera de lägre årskurserna. Resursfördelningen utgår från en gemensam bedömning som lärare, rektor och specialpedagog gör avseende elevernas behov av stödåtgärder. Inspektionen visar att rektorn tydliggjort sitt ansvar avseende resursfördelningen inom rektorsområdet samt att rektorn har god kännedom om de olika verksamheternas behov av resurser.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde i de flesta avseenden har godtagbara förutsättningar att nå läroplanernas och kursplanernas mål.

Inspektörerna bedömer att eleverna på Jukkasjärvi skola inte har tillgång till datorer för att kunna söka och utveckla kunskaper.

Skolorna bör också förbättra sitt arbete med att ge personalen den kompetensutveckling som krävs för att de även fortsättningsvis skall kunna utföra sina uppgifter på ett professionellt sätt.

Vidare bedömer inspektörerna att de lokalmässiga förutsättningarna vid Jukkasjärvi skola kan förbättras.

### **Sammanfattande bedömning**

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Tuolluvaara-Jukkasjärvi rektorsområde övergripande är av godtagbar kvalitet. Skolorna arbetar medvetet och tydlig avseende värdegrundsfrågor och har tydliga hälsofrämjande inslag i verksamheten.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- elevernas förståelse och respekt för varandra på Tuolluvaara skola,
- elevernas delaktighet och inflytande,
- arbetet med att allsidigt utvärdera och dokumentera de äldre elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen,
- skolornas kunskapsresultat,
- handlingsprogrammet mot kränkande behandling,
- arbetet med normer och värden,
- kvalitetsarbetet och särskilt tydliggöra skillnaden mellan arbetsplan och kvalitetsredovisning samt dessa dokumenters syften och förhållande till varandra,
- det övergripande ledningsansvaret för den pedagogiska utvecklingen,
- elevens val vid Jukkasjärvi skola,
- säkerställa att eleverna får sin garanterade undervisningstid i ämnet musik samt
- personalens kompetensutveckling.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Elevens val genomförs inte vid Tuolluvaara skola (2 kap.19-20 §§ grundskoleförordningen).

- Eleverna på Jukkasjärvi skola har inte tillgång till datorer för att kunna söka och utveckla kunskaper (avsnitt 2.2 och 2.8 läroplan för det obligatoriska skolväsendet).

Datum

2005-01-13

Ort

Umeå

Solweig Bäckman

Jonas Hedström